

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben háshoz hozva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 kedd utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaküldésénél
 vagy megőrzésére nem vállalunk.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, nov. 21.

Egy irány, egy érzés, egy szellem...

Nem valami magyarosan, de Széll Kálmán mondta, a magyar miniszterelnök. Egyéb nem is volt benne magyar, csak a szavak. Próbáljuk csak lefordítani németre: eine Richtung, ein Gefühl, ein Geist...

Gyönyörűen hangzik. Milyen kár, hogy Széll Kálmán a magyar képviselőházban mondta ezt, nem pedig német akadémikusok gyülekezetében! Ott okvetlenül elhitték volna szavait egytől-egyig, míg itt, nálunk önkéntelenül ismét fölteszi az ember dr. Schlauch Lőrincz bibornok kérdését, várva a folytatást:

— No halljuk!

Mert a mit Széll Kálmán olyan csepegő mézédés szavakkal megmagyarázott, az minden volt, csak nem a magyar liberalizmus. Az lehetett a szabadelvűségnek általános meghatározása, akadémikus kifejtése, lehetett talán Széll Kálmánnak egyéni meggyőződése is, de óriási messzeségben állott attól a fogalomtól, amit mi magyar liberalizmus név alatt ismerünk. Lehetett irány, érzés, szellem, de nem volt a magyar liberalizmus iránya, érzése, szelleme.

Mikor Széll Kálmán szavait olvassuk, nem tudjuk, mit tartsunk felőle? Nem ismeri a valóságot, vagy pedig szándékosan leplezgeti azt a miniszterelnök?

»Adassék meg minden, ami az emberé, ami a jogé, ami az egyenlőségé, ami az államé, ami az Istené és ami a vallásé.«

Széll Kálmán szerint ez volna nálunk a liberalizmus lobogója irva. Helyes. Ha ő úgy látja, legyen az ő hite szerint. Ha azonban valósággal is úgy volna, akkor nagyon sokan megtagadnák liberális voltukat s nagyon sokan büszkén vallanák magukat szabadelvűeknek. Első sorban mi magunk.

Igenis. Ha az volna a szabadelvűség czégére alatt, a mit Széll lát alatta, lelkesedéssel csatlakoznánk hozzá. Csak az a baj, hogy a szép szó csak üres frázis, mely alatt nagyon, de nagyon közönséges valóság rejlik.

Mit adott a liberalizmus abból, a mi az emberé? Semmit, a mi eddig is meg nem lett volna. E semmiért cserébe elvette vagyona javarészét adóba, kisajátította büszke jellemét s szolgává tette, megvásárolta lelke függetlenségét, szabad meggyőződését s eladta gyermekei sorsát, gazdasági és szellemi fejlődését az osztrák kapzsiságnak és az idegen tőkének. De azért — »adassék meg az embernek, a mi az emberé.«

Jönne a jog. Régi büszkeségünk. Verböczyék fényes hagyatéka. Ennek is adott a liberalizmus egy Ballagi-féle szótárt. Nem Verböczy magyaros szellemének nyomában haladtak, hanem a németet majmolták. Egy Ballagi-szótár segítségével a német birodalmi törvényekből csináltak magyar jogot. Persze, hogy úgy is illik az a magyar viszonyokhoz, mint a Hanzli

sipkája Fekete Nagy János kurucz koponyájára. De azért — »adassék meg a jognak, a mi a jogé.«

Az egyenlőséggel éppen gyönyörűségeken állunk; megkapta az is a magáét. Nem az lett jelszó, hogy egyenlő erőssé tegyünk mindenkit a lét rettenetes harcában; hanem hagyjunk mindenkit védelem nélkül egyenlően, győzzön az erősebb, nem pedig a jobb. Így kapta meg a hazafias ruthén a maga galicziai vampirjait, a tisztviselők a végrehajtót, a kisiparos az idegenből importált gyári tákolmányokat, a földműves a papirosbuzát, bizonyynyal azért — hogy »megadassék az egyenlőségnek, a mi az egyenlőségé.«

Egy lény nem vesztett és nem nyert a liberalizmus által: az állam. Az állam csak átalakult. Védőpaizs volt eddig, most lenyűgöző czakkumpakk lett. Eddig védett a magyar államiság kifelé s nem nyomott el senkit befelé. Ma a liberális éra segélyével lemondott Magyarország a paizs szerepéről, államiságunk javát odaadtuk Ausztriának, egy részét a horvátoknak, sőt ráadásul a szlavón megyéket is nyomatékul, egy foszlány államiságot kapott Fiume, sőt a nemzetiségek is — e helyett kárpótlásul megette az állam a törvényhatósági autonómiát, anyósmódra nyakába akaszkodott a katolikus egyháznak, belekontárkodott a lelki élet terére s a liberalizmus boldogan hirdeti, hogy ezzel kvittek vagyunk. Az állam begyömöszölte zsebébe a belföldről annyit, a mennyit kifelé eltékozolt, a mérleg nem billent meg, rendben vagyunk. »Megadtuk az államnak, a mi az államé.«

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A lovag.

Irta: André Theuriet.

I.

A második köztársaság idejében, 1849-ben láttam először Rosnes lovagot. Akkoriban a marvillei közjegyző irodájában dolgoztam s valami jelzőlog-adósság ügyben küldött a főnököm a lovaghoz.

Mivel Tremont, az a falu, amelyben a lovag lakott, csak hat kilométernyire volt a városunktól, egy tavaszi reggelen a comblei erdőn át gyalog indultam el a lovaghoz, hogy ezzel az érdekes öreg urral megismerkedjem. A fák már zöldeltek, a madarak csicseregtek s a fiatal hajtások illatával tele volt a levegő. Nagy élvezettel szívtam ezt a városi emberre nézve oly ritka levegőt s azon gondolkodtam, hogy vajjon milyen ember lehet az, akihez most mennem kell.

Narcisse de Rosnes, a »lovag«, mint ahogy mindenki hívta, az emigráció alatt született, 1791-ben. Nem volt elsőszülött fia s mint máltai lovag ifjuságát külföldön töltötte el; csak 1815-ben tért vissza Franciaországba. Mivel az atyja és a testvérei elestek a csatákon, Narcisse örökölte volna a Rosnes nevet és birtokot, ha a család birtokait 1792-ben

nemzeti tulajdonná nem nyilvánították volna. Az emigránsok kártalanításáról szóló törvény segítségével néhány százezer frankot mégis kapott s így visszavásárolhatta a roskadozó kastélyt s a földbirtok egy részét. A többi pénzt mint óvatos ember, életjáradékká változtatta s így elegendő jövedelmet biztosított magának arra az időre, amíg élni fog.

Miután nem volt semmi gondja arra, hogy hogyan fog megélni, kedve szerint élhetett mint falusi földbirtokos; szántott, vetett, szőlőt művelt, s halászott és vadászott. Máltai lovagi fogadalmához híven nem nősült meg, de azért természetesen épen nem gyűlölte a nőket. S nemesak fiatal korában volt a nők bolondja, hanem ez a szenvedélye megmaradt még öregségére is.

Az 1830-iki forradalom után szokásos időtöltései megszorodtak egygyel: minduntalan összeesküdött. A legitimistákkal tartott, Lajos Fülöp királyt birtorlónak tartotta, a bordeauxi herczeggel, Chambord gróffal levelezett, akit a Bourbonok hívei V. Henrik néven királyuknak tiszteltek, s a környék parasztjai között is igyekezett a Bourbonoknak híveket szerezni.

Mivel azonban minden összeesküvésben részt vett és nagyon sok hölgynek udvarolt, a jövedelme nagyon megcsappant, s mikor kitört az 1848-iki forradalom, a lovag akkor már nagyon zilált viszonyok között élt, amire a zsebében levő adós-levél is szomorú bizonyosság volt...

Csak a lovagra gondoltam s ügyes-bajos dolgaira, mikor fölértem arra a dombra, ahonnan a tremonti szőlők és gyümölcsös kertek látszottak. A falun több apró patak folyik keresztül, melyeknek csinos hidjai nagyon érdekesek voltak.

A polgármesteri hivatalhoz érve tudakoztam a lovag háza után, s miudjárt találtam egy gyereket, aki szívesen elvezetett hozzá.

II.

A nemesi kastély nem messze volt a templomtól, egy gyümölcsös kert és egy füvel benőtt udvar között. Az apró tornyocskákkal diszitett kastély kétemeletes épület volt. Mikor bementem az udvarra, nagy kutyaugatás, ludgágogás és kacsaháogás fogadott. Egy öreg asszony eléj jött, s mikor megmondtam neki, hogy miért jövök, bekiáltott a folyosóra:

— A lovag urat keresi valaki, aki a közjegyzőtől jön. Jöjjön le!

Egy nagy terembe vezetett az öreg asszony. A falak fehérre voltak meszelve; a terem közepén biliard-asztal volt, az ablaknál pedig egy fauteuilban a lovag ült, aki épen pipázott és ujságot olvasott.

Középtermetű, sovány ember volt, meglehetősen kopott szürke bársonyruhát viselt. Sűrű haja már nagyon megszőrkült, magas volt a homloka s hajlott az orra. Kék szemével szinte szuróan nézett az emberre. Nagyon rövidesen, de azért udvariasan beszélt.

Hogy mit adott a liberalizmus Istennek, a vallásnak, arról hallgatni fogunk. Isten és a vallás sokkal magasabban állanak, hogysen mulékony emberi találmányok, liberáliskodó hecczelődők minden erőlködésükkel bármit adhatnának nekik vagy elvehetnének tőlük. Csak annyit fog feljegyezni a krónika, hogy mikor Széll a liberalizmusra azt mondta: »megadja Istennek és a vallásnak a magáét«, akkor ingatta meg legjobban az őszinteségébe vetett hitet.

»Nagyon szép!« ez volt a felkiáltás Széll szavaira. Szép szavak is voltak, az bizonyos. De ne keressük mögöttük a tényeket, mert akkor igen hamar keservesen csalódunk, találván a mosolygó piros festék mögött ránczos banyát.

Ez a liberalizmus a valóságban, a hogy látjuk az életben.

Dr. K. A.

Gyalázat.

A magyar parlamentben Györfy Gyula megkritizálta az erdélyi püspök kinevezését. Györfy Gyula politikai szélkakas, mely az ellenzékéről fordult át a kormánypártra szavára tehát nincs mit adni. Ő úgy beszél amint a szél fuj vagy Széll füttyül, de Olay azt kiáltotta a kritizált kinevezésre, hogy **gyalázat**. Olay ur ne előre nézzen ha gyalázatot keres, hanem visszafelé az ellenzék obstrukciója idején játszott szerepére — ott van elég.

Csodálatos, hogy Apponyi a király kinevezésére mondott ilyen megjegyzést csak úgy se hideg se meleg módon »válaszolta meg«.

Vagy katolikus püspökkel szemben, egy kiváló püspökkel szemben, kit idegen megyékben is rajongással szeretnek tisztelni — minden szabad?!

Jó az ilyen kis jelenetekre figyelni és félre tenni edzésül ahhoz a további küzdelemhez, melyet Széll miniszterelnök lágy zsongású szava itt-ott már majdnem elaltatgatott.

Küzdeni minden ellen mi a régi rendszerhez tartozott, melyet csak megfésültek egy kicsit, de a szaga még mindenütt érzik.

Az autonómiai kongresszus összehívása.

Rég idő óta szünetel az autonómiai kongresszus működése. Mikor a bizottság elkészült memorandumával s Ugron Gábor sürgette a kongresszus összehívását, azt a választ nyerte, hogy majd az országgyűlési képviselő választások után fogja ülésre hívni a kongresszust a hercegprimás. Most már ezeken is jóval túl vagyunk, de egyelőre még várni kell a kongresszus összehívására. Fővárosi könyvatosok hire szerint ugyanis — tekintettel a lelkészkedő papságnak küszöbön levő egyházi elfoglaltságára — csak január hónapban fogja egybehívni a kongresszust az elnökség. Januárban ugyan nem lesz kisebb a papság elfoglaltsága, de minél előbb hívják össze, annál jobban örvendünk rajta s reménylünk a trónbeszéd után, hogy a kormány is segéd kezét fog nyújtani a kongresszus munkálatainak sikeréhez.

Tisza Kálmán a főrendiházban.

A főrendiház tegnapi ülésén bejelentették gróf Degenfeldnek, a református egyház legidősebb világi elnökének lemondását a főrendiházban elfoglalt helyéről. Ennek következtében az utána következő korban legidősebb világi elnöknek kell e helyet elfoglalnia, s ez Tisza Kálmán, gróf Degenfeld sógora. Ugy hiszik, gróf Degenfeld lemondása csak udvariassági aktus volt Tisza Kálmánnal szemben, aki így mint legidősebb főgondnok nemsokára be fog hivatalni a főrendiházba s elfoglalja ott azt a helyet, a melyet a főrendiház reformálása alkalmával egyháza képviselőinek szerzett.

A főrendiház reformálására tudvalevőleg kettős szándék vezette Tiszát. Egyik az volt, hogy e reform által bosszút álljon a főrendiházon, amely 1884-ben elég vakmerő volt ellenszegülni a mindenható főminiszter radikális tervének és megbuktatta a zsidó-keresztény házasságot. Másrészt pedig ezzel is emelni akarta saját felekezését, melynek három idősebb superintendensét és három idősebb főgondnokát bejuttatta a főrendiházba.

Akkor még nem sejtette, hogy egykor majd ez lesz számára az egyedüli refugium, mely neki tért juttat politikájának folytatására. Csen-

des politika már az övé, inkább illik a muzeum épületébe, mint az új országház fényes kupolás csarnokaiba.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, nov. 21.

Gróf Apponyi Albert elnököl.

A mult ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után elnök bemutatja a háznak a miniszterelnök átiratát, hogy ő felsége az Erzsébet cs. és kir. főhercegnő eljegyzése alkalmából a képviselőház nevében bemutatott szerencsevánatokat köszönettel tudomásul vette.

Bemutatja Barabás Béla levelét, hogy a gyomai m. ndátumról lemond.

Több apróbb jelentés után felolvassák az interpellációs könyvet, a melybe Visontai Soma interpellációt jegyzett Caprini Angeló olasz parlamenti tagnak állítólagos megrendszabályozása tárgyában.

Ezután az igazoló-bizottság előadója jelentette, hogy több képviselő megbízó levelét rendben találta; ezeket az elnök az osztályokba sorozta.

Elnök: Jelentem, hogy Boda Vilmos, Bogay Máté és Simo Lajos távirati értesítését vettem, mely szerint betegségük miatt meg nem jelenhetnek és így még az osztályokba be nem sorozhatók.

Csepeli Weisz Berthold védekezése.

Napirend előtt Weisz Berthold szólalt föl. Lengyel Zoltán tegnapi beszédében kétszer is említette szóló nevét. Pichler Győző képviselő ekkor oly szavakat kiáltott közbe, a melyekből arra következtet, hogy Pichler vele össze akar tűzni. Pichler azt kiáltotta közbe, hogy Weisz Berthold képviselő külön gazdasági erkölcsével milliókat szerzett. A Csepelszigeti gyárát 1896-ban, midőn képviselővé választották, öcsésére írta át.

Szóló oly cikkeket gyártott, melyeket azelőtt külföldről kellett behozni. Igaz, hogy tevékenysége haszonnal járt. De azt hiszi, Pichler Győző képviselő se azért dolgozik, hogy vesziessen. Pichler azután azt kiáltotta közbe, hogy szóló a pénzügyi latifundiumok ellen dolgozik. Csodálja, hogy Pichler Győző a demokrata és szocialista, szemére veti neki, hogy pénzügyi latifundiumok ellen dolgozik. Mindebből látszik, hogy Pichler csak személyeskedni akar vele.

Mikor előadtam a mondanivalómat s elővettem a zsebemből az okiratot és elkezdtem fölolvadni, Rosnes lovag kikapta kezemből a papírt, ránézett és fölkiáltott:

— Mi ez? Mit firkáltak ide? »Narcisse de Rosnes, földbirtokos?« A máltai-rend lovagja vagyok, érti? Bűszke vagyok a rangomra, fiatal barátom! Ugy sincs semmi egyebem, mint ez, s az átkozott köztársaságiak tehetnek, amit akarnak, de ezt nem vehetik el tőlem! Mondja meg ezt az irnokjoknak, s javitassa ki vele ezt az ostobaságot. Ami pedig a többit illeti, valószínűleg helyes lesz ebben az írásban minden. En bizom önökben, s aláírom látatlanban!

Az íróasztalhoz tül, s csakugyan alá is írta olvasás nélkül a fontos iratot. Aztán felém fordult s barátságosan így szólt:

— Ön gyalog jött, s mivel ebben a korban jó étvágya van az embernek, meglehetősen éhes is lehet. Ne teketóriázzunk tehát sokat, hanem együnk. Palmira! Tegyen még egy tányért az asztalra. Ugyis mindjárt tizenkét óra!

Atmentünk az agancsokkal és vadkan-agyarakkal diszitett ebédlőbe, amelynek asztalán azonban nem két, hanem három teríték volt. Epen kibontottam az asztalkendőt, mikor belépett a szobába egy buja nővést, körülbelül husz éves leány, akinek nagyon fehér volt az arca és vörös a haja.

Mikor fölkeltem, hogy üdvözöljem, a lovag intett, hogy csak maradjak ülve s nyugodtan így szólt:

— A keresztleányom . . . Új le Georgine és mondd el az asztali imádságot.

A keresztleány nagy, zöld szemével lopva reám tekintett s elmondta az imádságot, amelyet a lovag nagyon komolyan hallgatott végig; aztán a lovag keresztet vetett magára s a levelestől födelét levette.

— És most lássunk hozzá a dologhoz! — szólt meglehetősen.

Kitűnő dolgokat ettünk és pompás vörös bort ittunk. Eszrevettem azonban, hogy a gazdasszony, aki időközben megmosdott és tiszta fejkötőt tett föl, igen rosszul palástolt megvetéssel és gyűlölettel néz a lovag »keresztleányára.« A lovag azonban ezzel nem törődött s nyugodtan kihuzta a dugót egy boros üvegből, öntött a poharakba s koccintott velem. Fölállt s így szólt ünnepélyes hangon:

— A király egészségére!

Figyelmesen nézett reám s mikor látta, hogy kissé megdöbbentem, — így kiáltott rám:

— Mit csodálkozik? Ön természetesen köztársasági? Kár, határozottan kár önért! De majd csak jó utra tér, — higgye el nekem, mert már közel van az idők teljessége.

Az ebédet különben vidáman töltöttük el. Mint jó barátok váltunk el egymástól s a lovag kedélyesen veregette a vállamat.

— A viszontlátásra, fiatal barátom! Ha megint Tremontban jár, ne feledje el, hogy Rosnes lovagnál kell ebédelnie!

III.

Csak a következő év június havában láttam ismét a lovagot. Amint átléptem a küszöbét, mindjárt láttam, hogy időközben még közelebb ért a tönkrejutáshoz. A kastély cserépfödele nyomoruságos állapotban volt, a biliárd az udvarra került, s mindenféle holmi volt rajta. A biliardszobában ujjnyi vastag volt minden a por s bejártak a szobákba a csirkék. A biliárd-szobában ott volt a menyezetes ágy s egy XV. Lajos idejéből való szekrény és tükör, amelyet a legyek már meglehetősen bepiszkitottak. A lovag most is az ablaknál ült s pipázott és újságot olvasott.

— Isten hozta! — kiáltott rám vidáman amint meglátott. — Szívesen látom mindenütt, még a hálószobámba is. A második emeleten már nem lehet aludni, mert a menyezeten becsurog az eső, er-yő alatt aludni pedig nem mindenki szeret. Mindegy, — azért velem fog ebédelni. Mi jó szél hozta erre?

Kinos dolog miatt jöttem. Arra kellett figyelmeztetnem a lovagot, hogy a kölcsönvett tőke kamatját elfelejtette megfizetni. Mikor ezt elmondtam neki, az öreg ur közönyösen vállalt vont, s végigsimitotta az állát, amelyen már legalább is nyolcz napos szakál sarjadzott.

— Mit akarnak? Pénz? Ahol nincs, ott ne keress. De ha most nincs is pénzem, azért még sem kellene türelmetlenkedni, mert mondtam már önnek, hogy közel van az idők

Weisz Berthold ezután hosszabban kezd beszélni a vámszövevényről, mire Buzáth Ferencz közbeiktatja, hogy szóló elter a tárgytól. Erre Apponyi elnök is figyelmezteti a szöveget, hogy csak a személyes kérdésre szorítkozzék, mire Weisz Berthold még néhány megjegyzést tesz és befejezi beszédét.

A felirati vita.

Most a Ház áttér a felirati javaslat tárgyalásának folytatására. Elsőnek Polczner Jenő szólott.

Kifolyásolja, hogy az országgyűlés tagjai a várpalotába mentek a királyhoz a trónbeszéd meghallgatására. Jöjjen a király ide, az országgyűlés házába. Sajnálattal látja, hogy a korona hatalma a nemzet rovására folyton növekszik. Külön magyar udvartartást követel és kívánja, hogy a király az évnék a fele részét itthon töltse Magyarországon. Négy és fél millió forintot fizetünk neki, ezért megteheti ezt. A fekete-sárga lobogó a királyi várpalotán sérti a nemzeti önérzetet és annak odaváló kitézése nem egyéb, mint a magyar állam önállóságának letiprása és annak jelzése, hogy Magyarország Ausztria tartománya. A fekete-sárga zászló mellett ott van a »Cott-erhalte« dala, melynek nálunk való eljátszása igazi arculesapása a magyar nemzet igazi érzelmeinek. (Elénk helyeslés a baloldalon.) Miért nem játszik a magyar nemzeti himnusz? A magyar nemzet 34 év óta legnagyobb loyaltást tanúsítja uralkodója irányában, de vizszozásul még annyit sem kaphat, hogy magyar nemzeti szertartásoknál a nemzeti himnusz hallhassa.

Szólo ezután áttér a kiegyezési kérdés megvitatására. Ausztria kizsákmányolja, kizsáktítja Magyarországot. Nem fogjuk ezt továbbra is engedni.

Incizidens a karzaton.

Polczner éppen a legerősebben menydörgött Ausztria ellen, midőn a karzatról valaki nyomtatott papirlapokat dobott az ülésterembe és e közbe teli torokkal kiáltotta: »Haza-árulok«.

A terembiztosok a tüntetőt azonnal a háznagy hivatalba vitték, a hol kihallgatták. Egy egész csomó kiáltvány volt nála, melyet azonnal elvettek tőle. A feltett kérdésekre zavarodottan válaszolt és a többi között azt mondotta, hogy két hete valami kérvényt adott be a miniszterelnökhöz, választ még ma sem kapott. »Miféle slendrián czopfoskodás ez«, kiáltott fel. Nincs lakásom, nincs mit ennem,

teljessége! A köztársaság ügye rosszul áll! A király visszajön! Már közel van, s minden kész a koronázásra! . . . De addig is mindenesetre megebédeltünk!

Megint három teríték volt az asztalon; mikor azután az ajtó kinyílt, a nagy vörös haju leány jött be.

A lovag rövidesen így szólt:

— A keresztleányom. Uj le Georgine és mondd el az asztali imádságot!

Az ebéd már nem volt olyan finom, mint az előtte való esztendőben s a bor is határozottan savanyubb volt. A lovag megint ivott a király egészségére, de már nem oly ünnepélyesen, hanem csak közönyösen, mintha valami üzleti dolgról beszélne. Mikor elbúcsúztunk s a lovag kikisért az udvarra, kezét a vállamra tette, s így szólt:

— Mondja meg annak a tintanyaló közjegyzőnek, hogy fizetni fogok neki. Mindent kifizetek az utolsó fillérig.

— Igen, de mikor?

— Mihelyt Franciaországnak megint lesz királya! . . . Ami pedig önt illeti, fiatal barátom, ne barátokozzék a köztársasági emberekkel. Már ideje volna, hogy szakítson velük!

IV.

Ekkor találkoztam utoljára az öreg lovaggal. Megfeledezett arról a régi lotharingiai közmondásról, hogy »hatvan éves korodban

miért nem segítenek rajtam?« mondogatta folyton. Egész előadásából látni lehetett, hogy nem épelméjű ember. Nemzetiszintű szegélylyel el látott kiáltványának a czime: **Magyarország létjoga.** Az egész frázisok hatalmza. Alá is van írva így: *Wass Rezső*, IX., Üllői-ut 1. szám.

Igazi neve *Weisz Rudolf* s azt állítja, hogy névmagyarosítási kérvényét már benyújtotta. Az incidens csak néhány pillanatra zavarta meg az ülést.

Apponyi erősen cseppetett néhányszor, mire a csend helyreállott és Polczner tovább folytatta beszédét. Polczner beszéde után az ülést tíz percze felfüggesztették.

A vita folytatása.

Polczner Jenő ezután folytatta beszédét:

Beszél a kuriai biráskodásról és a házszabályokról. — Kifogásolja a választási jogot, mert míg az egyes magyar vidékeken minimális 30 frt adó után szavaznak, más nemzeti-ségi vidékeken már 8 frt után van szavazati joga a polgároknak. Sürgeti ezért ezen törvény reformját.

Kívánja a választási jog kiterjesztését és a községenkénti titkos szavazást. Azonban a választási jog csakis azokra terjesztendő ki, a kik magyarul beszélnek s irni tudnak.

Kifogásolja a felirati javaslatot, mert nem ad határozott válaszokat a trónbeszédben felvetett kérdésekre.

Beszél a közigazgatási reformról. Hazánkban ma már más akarat nincs, mint az állam akarata. A benyújtandó javaslatot a függetlenségi párt a legalaposabb bírálat alá fogja majd venni.

Magyarországnak se hadereje, se önálló gazdasági rendszere nincs, ezen bajokon csak gyökeres módon lehet segíteni, fel kell szabadítani a nemzetet az alárendeltségtől, fel kell állítani az önálló külön magyar hadsereget. Kötelességünk szakadatlan munkássággal azon buzgólkodni, hogy úgy a nemzet, mint a király is megtudja, hogy önálló vámterületre, külön magyar hadseregre van szükség, mert e nélkül nincs a nemzetnek becsülete. (Tetszés a szélsőbalon).

Pichler contra Weisz Berthold.

Pichler Győző: Személyes kérdésben szól. Weisz Berthold a saját életrajzát mondotta el. Birtokait azon perczeben, melyben képviselővé választották, átíratá. — Tagadja, hogy a mun-

csukd be a pinczét, s ne kacsintgass többé!« A lovag folyton kacsintgatott, s tárva-nyitva hagyta a pinczét. Meg is ütötte a guta newsokára úgy, hogy belehalt.

Mikor 1851. november havában megint Tremontba mentem, már azért jártam ott, hogy leltárat készítek a hagyatékról. Szomorú leltározás volt ez, — nem sok papir kellett hozzá, mert a lovag lassankint már a butorait is eladta. Csak a biliard maradt meg az udvaron, a menyeges ágy, s a máltai-kereszt íróasztal. Egy fiókban megtaláltam a végrendeletet is. Rosnes ur mindenét »a bordeauxi lovagra, Franciaország királyára« hagyta. A végrendelet a Szent háromságra való hivatkozással kezdődött, s a következő szavakkal végződött:

»Jöjjen, Sire! A bűneit bánó Franciaország lábai elé borul! A trónja kész, — alattvalói bizalommal várják!«

A király azonban meg se mozdult Frohsdorfból; ellenben nyolcz nap mulva megtörtént a decz. 2-iki államcsiny, amely egyszerre szét tépte a legitimisták minden reménységét.

Valószínű, hogy a nemes lovag teste december 2-ikán megremegett a tremonti templomcska sirboltjában. Hanem keresztgyermeke azonban meg évek mulva is háládatos szívvel koszorút tett a sirjára minden halottak napján.

kások érdekében iparvállalatokat alapított, mert a Csepel-sziget egyedül neki hoz hasznót. Weisz Bertholdnak külön gazdasági erkölcsi vannak. Felsorolja, hogy milyen közpenyegforgató volt az utolsó 15 év alatt: volt merkantilista, agrárius, stb. Ezért mondtam én az én közbeszólásomat: hogy t. i. Weisz Berthold az 5 külön gazdasági erkölcsével milliókat szerzett.

Weisz Berthold kijelenti, hogy Pichlert nem akarta és nem is sértette. Czáfolja, hogy neki a Csepel-szigeten monopóliuma volna. Az ő választása tiszta volt s választói önként szavaztak rá, nem volt szükség színészkedésre.

Győrffy Majláth püspök ellen.

Győrffy Gyula: Tagadja, hogy a választási visszaélések még ma sem szűntek volna meg. — A támadások, jóllehet Széll és Horvászky azonnal a kellő értékűre szállították le, még mindig ismélődnek. — Mig Ernst a néppárt részéről kijelenti, hogy a miniszterelnök a tisztaválasztás érdekében megtett annyit a mennyit lehetett, addig Rakovszky támadja e miatt a miniszterelnököt, tehát ellenkezik ezen két ugyanazon pártbeli állítása. Ott a hol a magyarság biztos oszlopa áll, az erdélyi magyarságnál, oda kell most az erős támogatás, ott a nép saját nyomora tudatában, a néppárti izgatások áldozatává lesz s felekezeti feltékenység vesz erőt rajtuk. Pedig a felekezeti türelmességen nőtt fel az erdélyi társadalom. Majláth püspök kinevezését rosszszalja.

Olay Lajos: Gyalázat!

Rakovszky István: Nem szabad a Házban a Ház egy nem tagját sérteni! (Néppárton zajosan követelik az elnöktől, hogy Olayt utasítsa rendre).

Győrffy: Kívánja a székelység ügyeinek és sanyaru állapotának javítását, ki kell építeni a magyar államot.

Rákosi Viktor: Meg a magyar királyi udvart is.

Győrffy ezután kijelenti, hogy a feliratot elfogadja.

Apponyi elnök: Olay közbeszólását csak mint kritikát tekinti (Helyeslés a szélsőbalon) de megjegyzi, hogy az ilyen kifejezés nem egyezik a parlamenti formákkal. (Általános helyeslés.)

Ezután *Buzáth Ferencz* beszélt, elfogadva a Zichy János gróf felirati javaslatát.

A kiutasított olasz képviselő ügye.

Ülés végén *Visontai Soma* az olasz képviselő kiutasítása ügyében a következő interpellációt intézte a miniszterelnökhöz, mint belügy-miniszterhez:

1. Van-e tudomása a t. miniszterelnök urnak arról, hogy — a sajtó közlései szerint — a budapesti államrendőrség Cabrini Angelo olasz állampolgárt, az olasz parlament tagját, ki az utóbbi napokban fővárosunkban időzött, a főváros területéről kiutasította volna.

2. Igaz-e, hogy a rendőrség a nevezett olasz polgárt és parlamenti tagot oly nyilatkozatokért, melyeket ő nem is a nyilvános gyűlés jellegével bíró egyleti összejöveteleken tett: feltűnően sértő és minden jogrenddel ellenkező módon, a kávéházi asztaltól maga elé idézte, nyilatkozatait egyoldalú besugás alapján bírálat tárgyává tette, megintette, majdan pedig a főváros elhagyására hívta volna fel, vagy hogy ezt tanácsolta neki?

3. Amennyiben a sajtó közlései a való tényállást tárták fel, tudja-e a miniszterelnök ur, hogy a rendőrség eljárása a magyar nemzet számára alkotmánya által biztosított és az idegennek is, aki az ország földjére lép, oltalmat nyújtó szabadságjogokba — és különösen a jogállás alapját képező személyes szabadság tiszteletének és a politikai meggyőződés szabad nyilvánításának elveibe ütközik; másrészt Magyarország szomorú korszakainak kémkedései és közigazgatási üldözései rendszerének emlékeit alkalmas felidézni?

4. Minthogy pedig mindezek mellett még a rendőrség állítólagos ténykedése nemzetközi szokások és törvények által minden idegen — de különösen a velünk barátságos és szövetségi viszonyban levő államok polgárai iránt tartozó és kölcsönösségen alapuló egyenlő elbánás és oltalom elvét sérti; Magyarország hírnevét a külföld előtt csorbítani és a magyar nemzet szabadságszeretéről és szabadságbiztosítékaihoz való ragaszkodásáról táplált hitet megrendíteni képes; kértem a miniszterelnök urtól:

Hajlandó-e ez ügyben a tényállásról kellő felvilágosítást nyújtani; szükség esetén a vizsgálatot elre delni és ennek eredményéhez képest a fenforgó törvénytelen séget megtorolni és Cabrini Angelo parlamenti tagnak kellő elégtételt nyújtani?

Szell Kálmán Visontai interpellációjára kijelenti, hogy az olasz képviselőt nem utasították ki, hanem az magától ment, miután meggyőződött, hogy bejelentetlen népgyűlésen szerepelnie tilos.

A Ház többsége *Szell* Kálmán válaszáat tudomásul vette.

✦ Schäffer Sebestyén.

Köln városába gyűlt arany jubileumra a világ összes *katholikus legényegyesületeinek* küldöttsége 1899-ben. Háromszáznyolcvan egyleti zászló és háromezer deputátus gyűlt egybe a világ munkásai közül, elnökeik vezetése mellett.

Felejthetetlen az a rend, pompa és előzékenység, melylyel Köln városa és a kölni egyet fogadta a testvéregyletek küldötteit.

Ötven évvel előbb egyetlen kis egyet volt még a kath. legényegylet *Kolping* vezetése alatt, kinek utóda a munkában *Schäffer* Sebestyén lett s az ő láng lelke, buzgótsága mellett az 50-ik évfordulón már 380 egyet jelent meg zászlókkal az ősi egyet örömeiben részt venni.

A nagy diszgyűlés a Görzenid teremben folyt le, a bankett a csoda szép »Flora« kertben.

Itt előzékenységből eljátszották a megjelent nemzetek himnuszait s az érdekelt nemzetek felállva hallgatták majd éljant kaptak, jött más himnus.

A Gotterhalte alatt hozzánk jött *Schäffer* kanonok és csodálkozva kérdezte, miért nem állunk mi is fel a mi himnusunkra?

Megmagyaráztuk tévedését. Más a mi Hymnusunk, de azt itt nem ismerik. És a finom lelkű főpap csendet intett a rengeteg tömegben s mi tizen magyarok levett kalappal elénekeltük »Isten áldd meg a magyart«.

Csönd volt az ének alatt, majd viharzott a hock és szívesen hallgatták rövid államjogi magyarázatunkat.

Másnap pedig a Königswinterbe tett közös kiránduláskor már ott lengett a többi zászlók között a magyar trikolor is — *Schäffer* vezető elnök gyöngéd gondoskodása folytán.

Ilyen volt *Schäffer* kanonok, a világ legényegyleteinek főelőnöke, ki ezen kívül is, szívből tisztelvén a budapesti egyet elnökét, a vándorló magyar fiukat mindig kiváló figyelembe részesítette, kik közül Kölnben és Düsseldorfban is többeket jólétben és igen sokat tanulva tapasztalva találtunk fel.

Pár hét előtt szélhűtés érte a nemeslelkű főpapot, s most elhunytárói hoz hirt a táviró.

Igazi világra szóló nagy munkája után, legyen édes neki a pihenés.

UJDONSAGOK

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

November 23. A nőegylet gyűlése.

November 26. Burmester Willy hangversenye Fekete Sasban.

November 30. A kir. kath. jogakadémia ifjúságának táncestélye a Csarnok nagytermében.

December 8. A nőegylet zászlószentelése.

* Mailáth püspök Erzsébet királynéről.

Mailáth Gusztáv gróf erdélyi püspök a gyulafehérvári római katolikus főgymnázium kegyeletos Erzsébet-ünnepélyén, az ifjúsághoz intézett lelkesítő beszédében haláljának fájdalmas kifejezésekként a következő érdekes epizódot mondotta el a nagyemlékü királyné életéből: 18 év előtt édesanyámmal Bécsben voltam. Egyik reggel mindenki csak arról a szörnyű katasztrófáról beszélt, mely az éjfél órákban Budán atyámat, *Mailáth* országbírót érte. Mindenki tudott már rettentő veszteségünkről, csak ketten nem tudtunk semmit — én és anyám. Nem, mert senkinek sem volt elég lelkierője, feltárni előttünk a kétségbejítő hirt. Erre maga a királyné kereste föl személyesen édesanyámat s adta értésére oly finom kiméletességgel, oly résztvevő lélekkel, hogy e nélkül talán édesanyánk szörnyet halt volna a váratlan eset gyors haláltára. Ekkor láttam, — mondja *Mailáth* püspök — hogy a világon kevés szív tudta ugy vigasztalni a szenvedőt, mint drága emlékü Erzsébet királynénk.

* **Kinevezések.** A nagyvárad kir. itélőtábla elnöke a vezetése alatt álló kir. itélőtábla kerületébe *Rácz* János, *Spirok* Lajos, *Kretz* Viktor végzett joghallgatókat ideiglenes minőségű díjas joggyakornokokká nevezte ki.

* **Köszönet.** Főmagasságu és főtisztelendő dr. *Schlauch* Lőrincz bíbornok, megyés püspök ur ő Eminentijája a helybeli kir. kath. *fiképezde* növendékeinek karácsonyfára az idén is 100 koronát adományozott, mely szeretet adományért a megajándékozottak nevében hálás köszönetet mond Nagyvárad, 1901. nov. 21-én. Az igazgatóság.

* **Esküvő.** *Kupár* Rázsó belényesi gör. kath. főgymnáziumi tanár, aki *Gedeon* írói név alatt lapunkban is több pompás vezércikket írt s éveken át helmunkatársa volt a fővárosi kath. lapoknak, tegnap tartotta esküvőjét Belényesen *Kasolczán* erdész leányával, *Kasolczán* Lujza kisasszonynyal.

* **Mikor lesz mentőegyesületünk?** A kaszai ujonnan berendezett mentőegyesületet nagy ünnepélyességgel megnyitották. Ime a vidéki városokban egymásután alakulnak meg a mentőegyesületek, csupán Nagyvárad még mindig késlekedik az emberbaráti intézmény megalakításával. Pedig éppen Nagyváradon mi sem áll ennek útjában. *Mezey* Mihály kir. közjegyző, tűzoltó főparancsnok kidolgozta az egyesület szabályzatát, a vörös kereszt-egyesület választmányja pedig bőkezűen megszavazta a szükséges felszereléseket. A helyettes-polgármester mielőbb intézkedhetne, hogy értekezletet tartsanak a mentő-egyesület létesítése tárgyában.

* **Választmányi ülés a gyorsiró körben.** A »Nagyvárad Gábelsberger—Markovits Gyorsiró-egyesület« f. hó 23-án, azaz szombaton d. u. 5 órakor a főreáliskola tanácstermében rendkívüli választmányi ülést tart, melyre a választmányi tagokat tisztelettel meghívom. Nagyvárad, 1901. november 21. Dr. *Szombathy* István, elnök.

* A mérnökök tanulmányi kirándulása.

A nagyvárad mérnökök és építészek asztaltársasága tegnap, szerdán délután tanulmányi kirándulást rendezett a városi vízműtelephez, az építés alatt álló fenékgátak megszemlélése céljából. Ez a vízépitészeti mű még egészen új dolog, mert eddig keresztgátakkal és más ilyenféle vízművekkel duzzasztották a vizet. *Incze* Lajos vállalkozó mérnök fia vezeti a munkálatokat. 50 métermáza súlyú óriási betontömböket illesztnek egymáshoz s ezzel keresztelik a folyót; a két parton erősen be van kötve a gát a kőpartba. A kiránduláson tizen-négymérnök és építész vett részt. Gondos szakértelemmel nézték az érdekes munkálatokat. Az első három fenékgátnál érdekes a víz játéka s a laikus is konstatalhatja a víz felduzzadását. A negyedik fenékgátnál már alig van esése a viznek, mivel a Körözmederben most épülő párhuzammű igen felduzzasztja a vizet. Nagy elismeréssel nyilatkoztak *Incze* mérnök szakértelméről, aki a nehéz és nagyon is problematikus munkát igen szép sikerrel oldotta meg. A vízvezetési kutakban már is kedvezően emelkedik a vízmennyiség. A tanulmány után *Incze* vállalkozó megvendégelte az előkelő társaságot. A kedélyes lakoma folyamán *Száhlender* Károly felköszöntötte a vállalkozót: *Incze* Lajost és fiát, a ki a munkálatokat vezeti: *Incze* mérnököt. *Tabéry* Armin főmérnök megemlékezett a városi mérnöki hivatalról, a mely a vízművet létesítette és érdekében sokat fáradozik s végül *Busch* Dávid és *Lovas* Zsigmond főmérnököket éltette.

* **Ougyilkosság a kupében.** Aranyos-Marótról sürgönyzik, hogy tegnap reggel az érsekújvár-nagysurányi vonaton *Szajbely* Árpád mária-családi földbirtokosnak huszonöt éves fia, a ki Budapesten ügyvédjelölt volt, Zsitva-Födemesen, az első osztályu vasuti kupében agyonlőtte magát. Az öngyilkos mellett papírszeletet találtak, a melyre ez volt írva: »Amerikai párbaj«.

* **A félmillió sikkasztó.** A budapesti rendőrség a főváros félmillió sikkasztójáról immáron semmi jelentést nem tesz. De mit is jelenthetne mást, mint azt, hogy nincs meg s hogy már a reménye is elszlott annak, hogy valaha is kézrekerül — ha csak maga nem jelentkezik. — Ezt pedig aligha teszi meg. Az eddigi jelek után ítélve annyi bizonyos, hogy *Kecskeméthy* Győzöt sehol sem látták s akik azt állítják, hogy majd a vasuton, majd Gyékényesen, majd pedig Triesztben és Miramaróban látták, mind tévednek. *Kecskeméthy* tagadhatatlan ügyességgel szökött meg. A rendőrség különben az utóbbi napok óta nem is annyira *Kecskeméthy*nek a nyomát keresi, mint inkább az ellopott 588 ezer koronának egy részét, tudniillik azt a — hir szerint — éppen nem jelentéktelen részét, a melyet valamelyik *büntársának* adott át. Ebben az irányban *meglepő fordulat* előtt áll az ügy. A rendőrség gyanuja, szavahihető tanúk vallomása után olyan személyek ellen fordult, a kiket eddig senki sem mert a gyanunak még árnyékával sem illetni. A szálak az ügy ebben a részletében a vidékre vezetnek s nem valószínűtlen, hogy az elsikkasztott pénznek ez a része már a legközelebbi napokban megkerül.

* **Meggyilkolt sertés-kereskedő.** Temesvárról táviratozzák: Titokzatos büntény szálait kutatják a Temesvárral szomszédos Mehala községben. Tegnap reggel *Nikolovits* József sertés-kereskedőt halva találták. Ezzel egyidejűleg *Nikolovits* szép, nála husz évvel fiatalabb felesége eltűnt. Azt hiszik, gyilkosság esete forog fenn, a melyet vagy az asszony követett el, vagy abban bűnrészes.

* **A sertésvásár-tér átvétele.** Ezek óta huzódó torzsalkodás után végre megnyílik a jövő hónapban az új nagyváradai sertésvásár-tér, a baromvásár és Körözs folyó között. A berendezéssel már teljesen elkészültek a tégnap a város átvette a vállalkozóktól. A tanács most intézkedik, hogy az egész vármegyében kellőkép meghirdetessék a sertésvásár áthelyezése, valamint az új vásártéren a város által szedendő vám és helypénz díjak összege.

* **A Városliget átvétele.** A kiküldött városi bizottság a tegnapi nap folyamán a Városligetet eddigi derék gondozójától *Rátkay Józseftől*, aki annak megteremtője is volt, nemcsak gondozója; átvette, s így most már a jó karban tartásról, valamint rendbehozásáról a város tanácsa fog gondoskodni.

* **Bor helyett víz.** Pécs közönségét rendkívül elkészeríti az a szemrehányás, melyet az ugynevezett pécsi borok miatt az egész ország Pécs városának tesz. Az elkészeredés annál nagyobb, mert minden lehető elkövetnek a pécsiek a pécsi borokról szóló rossz vélemény eloszlására. A roszt azonban sokkal hamarabb hiszik és terjesztik az emberek, mint a jó, nem csoda tehát, ha nem akarják még elhinni a pécsieknek, hogy jó bor is terem Pécsen. A legújabb, eléggé mulatságos eset a következő: Egyik legrégebbi pécsi borkereskedő cég fél hektoliter bort küldött egy kisebb állomásra, a Dunántul ellenkező részére. Alig érkezett meg a bor rendeltetési helyére, a megrendelő korcsmáros azt írja a kereskedőnek, hogy a bor megérkezett, jobban ízlik vendégeinek a somlainál és legközelebb meg fogja ismételni megrendelését. Négy héttel ezen levél érkezése után értesítést kap a pécsi vasúti állomásról, hogy egy hordó bora érkezett, ugyanonnét, hova ő a bort küldötte. Azon aggodalmát, hogy a megrendelő visszaküldötte a megdicsért bort, elosztatta a postautalványon érkezett bor ára és azon levél, mely következőleg szól:

Igen tisztelt . . . ur!

A hordót itt küldöm. A látszat kedvéért vissza kellett azt küldenem, mivel az állomásközpont tele lárma a várost, hogy én Pécsről bort hoztam. Így tehát vízzel töltöttem meg az üres hordót, hogy az állomásnál meggyőződjének arról, hogy a Pécsről kapott bort nem mértem ki, hanem visszaküldöttem. A bor árát egyúttal postautalványon megküldöm.

A bor megrendelője tehát vízzel töltötte meg az üres hordót, megfizette a víznek Pécsre való szállítási költségét, csak hogy megszabaduljon a gyanutól, hogy ő Pécsről merészelt bort vásárolni.

* **Személtérakodó helyekhez vezető utak járhatóvá tétele** céljából *Gerő Armin* indítványára egy bizottságot küldött ki városunk tanácsa. Tegnapi délelőtti *Komlóssy József* jog- és gazdasági tanácsos, *Gerő Armin* főkapitány, dr. *Baróthy Akos* tiszti főorvos és *Lovas Zsigmond* s. mérnök szemlét tartottak a Halásztetőzai s a Városliget végén lévő személtérakodó helyeknél. A bizottság mindkét helyen az odavezető utak járhatóvá tételét s egyúttal a személtérakodás ellenőrzésére egy felügyelő alkalmazását látta szükségesnek. A legközelebbi tanács ülésen javaslatba is fogják hozni tapasztalataik keresztül vitelét.

* **A baltás szomszéd.** *Vincze Gyula* hegyköz-ujlaki és *Szilágyi Béni* csatári gazdák nem a legjobb viszonyban voltak egymással, a mi onnan magyarázható, hogy a két község határában az ő földjük volt egymás mellett. A napokban történt, hogy *Szilágyi* a földjén dolgoztatva megsomjazott és mivel a *Vincze* földjén, mely az erdős hegyoldalban fekszik, jó kis forrás van, átment, hogy a forrásból

szomját enyhítse. Látta ezt *Vincze*, de türelmetlen még haragját, mely csak akkor gyulladt ki, mikor *Szilágyi*, nem elég, hogy forrásából ivott, hanem bekalandozva földjét, egy tölgyfához ért, melynek alja terítve volt lehullott makkokkal. Gondolta *Szilágyi*, hogy jó lesz a makkokat odahaza megetetni a hizóval és össze is gyűjtött egy rakást. De mire felvette, hogy elvigye, ott termelt *Vincze Gyula* és mivel éktelen kiabálása daczára sem volt hajlandó *Szilágyi Béni* a hulladék makkot előkenni, mérhetlen dühében a nála levő baltával nyg vágott a *Szilágyi* karjába, hogy csontig felvágta a húst. Természetes, hogy megtették ellene a feljelentést.

* **Rendreutasított kéményseprők.** Több ízben előfordult tüzesetek okai többnyire a nyitva felejtett kémény ajtók voltak és újabban több oldalról is érkezett panasz, hogy a kéményajtókat nyitva hagyják. A helybeli kéményseprő mesterekhez e tárgyban tegnap a rendőrkapitányi hivatal felhívást intézett és felelősség terhe mellett meghagyja nekik, hogy legényeiket szigorúan utasítsák a megtisztogatott kémények ajtajának gondos elzárására; a hol pedig a kéményajtók nem jól csukódnak, az állapotot a rendőrségnél haladéktalanul jelentésük be. Egyúttal az érdekelt háztulajdonosok is fölhívattak, hogy — a nyitva felejtett kéményajtókon át keletkező tűzveszedelem lehető megállítására végett — a kéményseprő legények munkája után lehetőleg maguk is győződjének meg arról, hogy a kémények ajtai csukva vannak-e?

* **Meggyilkolt házaló.** *Groszmann Ignác* csökmői lakos, házaló, még a múlt héten eltávozott hazuról, hogy a szomszéd *Darvason* börtököt vásároljon. Azóta *Groszmann* nyoma veszett; senki sem tudott róla felvilágosítást adni. Minthogy megtörtént többször, hogy *Groszmann* 1—2 napig elmaradt üzleti dolgokban, a család várta két napig s mivel még harmadik nap sem tért haza, jelentést tettek a csendőrségnél, mert *Groszmann* távozásakor nagyobb összeget vitt magával, hogy esetleg gyapjút is vásároljon. A csendőrség kutatott *Groszmann* után, de csak annyit tudott kideríteni, hogy az eltűnt házaló *Szurgyik György* juhásznál jár legutóbb, azóta nem látta senki. A csendőrség azóta folyton kutatott *Groszmann* eltűnése után, de minden eredmény nélkül, míg végre előkerült *Groszmann* holtteste. *Babocsa Ferenc* darvasi lakos hétfőn reggel a kertek alatt lerakott kukoricaszár kupot bontotta meg, hogy azt behordja az udvarába. A mint a kévéket huzogatta elő, egyszerre csak két emberi láb akadt a kezébe. *Babocsa* megijedt a felfedezéstől s a szomszédjáért futott, a kivel azután együtt kihúzták a holttestet, a melyben az eltűnt *Groszmann* ismertek, a kinek a fején több baltacsapást vettek észre. A csendőrséget nyomban értesítették az esetről, mely most már alapos gyanu alapján *Szurgyik*ot vette elő, a ki azonban állhatatosan tagadott mindaddig, míg a vérnyomokat a kamrában meg nem találta csendőrség. *Szurgyik* ugyanis gyapjút mutatott *Groszmann*nak s ezzel csalta be a kamrájába, a hol egy baltával levette s a nála talált pénzt elrabolta. A gyilkosság után a kamrát bezárta s éjnek idején kivitte a holttestet a kertek alá és ott bedugta *Babocsa* kukoricaszár kupjába. A család szerint 120 forint volt *Groszmann*nál, ezt a pénzt rabolta el *Szurgyik*, a kit letartóztattak.

* **Szerencsétlenség egy vadászaton.** Nagy szerencsétlenség történt tegnapelőtt a Bars megyei radoczi erdőben, hol *Sevenyák Katalin* öregasszonyt agyonlőtték. *Pomucz Ferenc* erdőőr, *Vittich Antal* és *Pohunka Ferenc* jó barátjaival tegnapelőtt az erdőbe ment vad-

disznóra vadászni. Ugyauabban az időben *Sevenyák Katalin* is az erdőre ment két kis gyermekével, hogy száraz galyakból tűzrevalót szedjen. A veszedelem kikerülése végett, mely ezzel jár, hogy a tűzrevalót szedőket az erdőőr meg szokta fogni, *Sevenyák Katalin* két fiát más-más irányban küldte fát szedni, nehogy mindhárman egyszerre kerüljenek az erdőőr kezébe. Az öregasszony, a mint a fát szedgette, egyszerre valami neszt hallott s a mint fölnézett, látta, hogy az erdőőr és két társa közeledik arra felé. Hogy az erdőőr figyelmét kikerülje, óvatosan egy bokor mögé huzódott, ott akarta bevárni, míg az erdőőr eltávozik. A mint legugorva mászott a fenyőbozót mögé, a vadászok egyike észrevette, hogy valami a bokor mögött meghuzódott. A vadászok vad-disznónak vették a bokor mögött lévő fekete alakot, s egyszerre ketten is rástűtötték fegyverüket. A lövés után egy nagy sikoltást hallottak s a mikor a vadászok a bokorhoz futottak, *Sevenyák Katalin* vértől borítva feküdt a bokor tövében fején és oldalán nagy lösebekkel. A szerencsétlenül járt asszonyt még élve szállították be a faluba, hol orvosi ápolás alá vették, mindennek daczára még aznap este meghalt. A csendőrség távirati jelentést tett az esetről a törvényszékhez s a vadászokat előzetesen őrizet alá vették.

IRODALOM.

A **»Kiskereskedők Lapja«** legújabb, 11. száma a szokott érdekes tartalommal jelent meg. A lap élén *Huzella Gyula* kamarai elnök programbeszédéből a vidékre vonatkozó érdekes részletet közli. Ezenkívül több szakkézikk és sok apróság egészíti ki a lapot, a melyet dr. *Adorján Armin* szerkeszt.

Szeged és népe. A **»Dugonics-Társaság«** 1200 korona pályadíjat tűzött ki *Szeged ethnographiai történelmének* megírására. A pályázat sikeres volt: a pályamunka bírái egyhangulag elismeréssel szólottak *Kovács János*nak pályamunkájáról, melynek, az elismerő bírálatok alapján, *Társaságunk* a pályadíjat kiadta és egyben elhatározta, hogy a munkát ki nyomatja. Ezen munkára, — mely *Szeged és Népe* Szeged ethnographija cím alatt nagy nyolczadrét alakban, mintegy 35 ivre terjedőleg, gazdagon illusztrálva, diszes kiállításban f. évi december hó első felében kerül ki a sajtó alól — hirdet előfizetést a szegedi *Dugonics-társaság*. A munka három részre osztva, az alábbi főzimek alatt tárgyalja Szeged és népének fölötté érdekes ethnographiai történetét: *Földrajzi és természetrajzi rész. Történelmi rész. Néprajzi (ethnographiai) rész.* Ezen anyagot mintegy 170 kép és több színes műmelléklet illusztrálja, magyarázza. A munka előfizetési ára 10 korona. Az egész vászonba kötött példányé 2 koronával több s ezenkívül a vidéki megrendeléseknél az ajánlott szétküldésért még 55 fillér. A munka megrendelhető **»A Dugonics-Társaság Elnökségénél Szegeden«**, mely cím alatt kérjük az előfizetési ivateket és pénzeket is december hó 10-éig beküldeni.

Igazságszolgáltatás.

Féltékeny férj bosszúja.

— Esküdtszéki tárgyalás. —

Szándékos emberölés kísérletével vádolt *Bereczky János* bűntényét, a szolgáltatáttalra kisorsolt esküdtekből alakult bíróság *Millye Gyula* ítélőtáblai bíró elnöklete alatt, a tegnapi nap folyamán folytatta.

Baróthy Pál alügyész, a vádhatóság képviselője nagyszabású beszéd keretében terjesztette elő az egész bűncselekményt, igyekező kimutatni a szándékos emberölés kísérletének fenforgását. Hatásos beszédének értelmében teszi fel a közzévaló az első és főkérdést, és kéri az esküdteket, hogy elmondó verdiktjukban mondják ki *Bereczky János* bűnösnek szándékos emberölés kísérletének büntetésében.

Dr. Dési Géza, a vádlott védője tagadja a közvádó argumentumainak helyes és alapos voltát. Tagadja azon állítást, mint ha szándékosan kísérte volna meg hűtlen feleségének megölését. Állítása szerint az egész bűncselekmény nem volt egyéb, mint a hóapokon át zaklatott léleknek az utolsó eset alkalmával való vehemens kitörése. Az előzmények, a feleség, a hűtlen nő tettei szolgáltatták az impulzust a tett elkövetéséhez s a lelki gyötrelmek és fájdalom, de nem a gonosz szándék adták a fegyvert a vádlott kezébe. Súlyos testi sértés vétsége foroghat fenn csak s az ennek értelmében feltett mellékkérdés elfogadására kéri az esküdteket.

A verdikt hozatalra visszavonult esküdtek 3/4-ed órai tanácskozás után *Bereczky* Jánost bűnszónak mondták ki súlyos testi sértés vétségében. A verdikt alapján az esküdtbíróság büntető tanácsa a vádlottat *9 havi fogházra* ítélte, melyből 3 hónapot a vizsgálati fogság által kitöltöttnek vett.

Az ítélet jogerős.

SZINHAZ.

HETI MŰSOR.

Péntek: Három pár cipő.

Szombat: Boszorkányvár.

Vasárnap:) d. u. Kis szökevény.

) este: Czigány (K. Hegyesi M fellepte.)

Cyrano de Bergerac. Pethes Imrét, a temesvári színház kiváló tagját, most erősen lefoglalja színházi reportoárja s így vendégfőllépése Rostand gyönyörű darabjának czimszerepében a jövő hét végére marad.

Három pár cipő. A »Három pár cipő« ma esti előadása iránt általános érdeklődés nyilvánul. A darab fő női szerepét Örlény Flóra játssza. A többi főbb szerepeket Lányi Edith, Benkő Jolán, Pintér, Bérczi, Bogárné és Szarvasi játsszák.

Székely Irén vendégszereplése. A színház vezetését Porzolt Kálmán, a népszínház igazgatója újabb táviratban arra kérte, hogy Székely Irénnek további vendégszereplésre is adjon engedélyt, mivel a népszínházban újabb vendégszereplések nélkül reportoárt összeállítani nem lehet. Somogyi igazgató két estére örömet adott volt engedélyt s ehez saját reportoárjának megváltoztatásával is áldozatot hozott, a vendégszereplés meghosszabbításához — sajnálatosul bár — nem adhatta beleegyezését, mivel újabb, felesleges műsorváltozást előidézni nem akar. A művésznő tehát népszínházi diadalai után holnap este már itthon, a »Boszorkányvár«-ban lép föl.

San Toy. Ez a nagy sikert ért kínai operette, melynek harmadik előadására még a délelőtti órákban minden jegy elkelt, szerdán kerül színre az első szereposztásban.

A népszerű operett Székely Irén budapesti vendégszereplése miatt szorult le a heti műsorról.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 56.

Idénybérlet 54.

Nagyváradon, pénteken, 1901. nov. 22-én

Három pár cipő.

Vigjáték

Előjáték: **A cipésműhely.**

I. Felvonás: **Páter-ut 11.**

II. Felvonás: **Az énekesnő termeiben és a lanzendorfi búcsusok.**

III. Felvonás: **A bécsi majális.**

HELYARAK: Nagypáholy 7 frt. Földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsolye 1 frt 50 kr. Kőrszék 1 frt 20 kr., Támlászék 1 frt. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr., Erkélyülés oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártzék 30 kr. Földszinti állóhely 50 kr., Diák és katonajegy a földszintre 20 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy szinlap 10 kr.

Kezdeté 7 órakor, vége 10 órakor.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnítás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

Holnap szombaton, nov. 23-án

Boszorkányvár.

Operette.

MULATSAG.

A jogászok tánczestélye.

A közel jövőben benépesül a Csarnok nagyterme. Jó kedv, kedélyes vigság fog tanyát űtni a ragyogó csillárok alatt és kedves leányszívek fognak édes álmokat szőni, mi-alatt a zene szól. A nagyváradi jogászság ismert hirneve nem hagy semmi kívánni valót, hisz a mihe ők fognak, az mindig sikerülni szokott. Az ideai szezon is ők nyitják meg és tekintve a célt is, melyért a tánczestélyt tartják, valószínű, hogy az estélyt egyik fényes sikerek közé sorolhatják. Erről különben kezeskedik az a lelkes 45 tagból álló rendező gárda, mely minden lehetőt elkövet, hogy az így estély sikere biztosítva, valamint az estélyen résztvevők egy kellemes emlékekkel gazdagodva távozzanak. Erre nézve a következő meghívót kaptuk:

A nagyváradi kir. kath. jogakadémia polgársága 1901 évi november hó 30-án a »Kereskedelmi Csarnok« nagytermében a jogakadémia hallgatóit segélyző egylet javára *zárthkörű tánczestélyt* rendez. Belépő díj személyenkint 2 korona. Kezdeté 9 órakor. A hölgyek kéretnek egyszerű ruhában megjelenni.

Rendező bizottság: Beöthy Miklós, Blayer Endre, Bodó László, Böszörményi Béla, Cseresnyés Béla, Des Echerolles Kruspér Gilbert, Dipold Imre, Fábry Albert, Frank Géza, Frankó József, Géczy Imre, Görgey László, Hadházy Kálmán, Harmathy Károly, Illés István, Jantsovits Jenő, Juricskay Barna, Kádár Antal, Kolthay Kornél, Kránczly Kálmán, Krüger Jenő, ifj. Márkus János, Medvigy Mihály, Miskolczy Pál, Molnár Kálmán, Morvay Zsigmond, Moyzes Emil, K. Nagy Marcell, Ormay Lajos, Papp Romulus, Persz Ferencz, Plattner Miksa, Pongrácz Aladár, Reisz József, Sebő Mihály, Szalay László, Személy Kálmán, Szkalák Zoltán, Szolcsányi Béla, Sztachó Lajos, ifj. Szunyogh Péter, Varga Akos, Vermes Béla, Völgyi Gábor, ifj. Zigre Miklós.

A »Nagyvárad-velencei földművelők köre« e hó 24-én este 8 órakor könyvtára javára és egyéb szükségletei fedezésére *Buday* Miklós vendéglőjében (Velence, Kolozsvári-utca) házas tánczvigalmat rendez. Akik esetleg tévedésből meghívót nem kaptak, de arra igényt tartanak, sziveskedjenek megjelenni. — Fözlülfizetéseket köszönettel fogad és hirlapilag nyugtáz a *rendezőség*.

KOZGAZDASAG.

Az országos vásár megtartása.

Az ez évi utolsó országos sertés, juh, ló, barom és kézműipar vásár december hó 6-ik napjától 14-éig fog megtartatni.

Preuss-féle üzemszervezés.

A legújabb méhészeti irodalom terén talán egy mű sem keltett olyan méltó feltűnést, mondhatnám sensatiót, mint a potsdami hírneves méhész, Preuss Emilnek a múlt évben gyorsan második kiadást ért német méhészeti könyve, saját üzemszervezéséről.

A minő e rendszer, olyan a könyve is: szabatos, reális, gyakorlati.

Nem kezdőknek, de előhaladott méhészeknek való, kik abban megbecsülhetetlen anyagot találnak megfontolásra s gyakorlati kivitelre.

Főleg azzal foglalkozik, miként lehet a méhészetből a legtöbb hasznot t. i. a méhektől a legtöbb mézet nyerni.

Tudvalevőleg csak az erős törzsek képesek kitűnő eredményre kihasználni a főhordást; de az is bizonyos, hogy ha valamely méhtörzs a főhordás alatt rajzik vagy csak rajzási előkészületekkel is bibelődik — attól kevés mézet szüretelünk s ha a nyárutói bő mézelés nincs, akkor lesz ugyan méhünk bőven az anyakásban is, a rajokban is; de mézünk annál kevesebb. Amde éppen a legerősebb törzsek hajlandóbbak a rajzásra. Ugy látszik tehát, hogy a bő méz-szüret két feltétele: *erős népek, rajzás nélkül* egymással össze nem egyeztetetők. Legalább a nagy üzemből igen nehéz e kettőt kiegyeztetni.

Preuss igen erős törzseket nevel, a rajzást pedig biztosan akadályozza meg.

A méhekre nézve annyira kritikus, olykor végzetes tavaszi időben méhei benn a kaptárban találják meg a fiasítás számára szükséges táppéphez való vizet egy igen praktikus itató készülék közvetítésével. Nem kell tehát a zordon időben kirepülniük. Sőt ki sem repülhetnek, meri ilyenkor egy verandaszűrő rácsozatos előkaptár segítségével elzárja, otthon tartja méheiket.

A könyvében leírt ápolás mellett a méhek a főhordásra teljes erőben állnak. De még sem rajzanak.

A rajzást meggátolja: először az erős törzsektől a gyengék felsegélyezésére elvett fiasításos lépek elszedésével, másodsor és később, a fiasításos lépeknek a méztérbe való felfüggesztésével, a mikor is alól a költőtérben ezek üres dolgozó lépekkel pótolhatnak, harmadszor és utoljára az anyának a két hátsó egész keretre való elzárásával.

Természetesen, míg ezen elvek itt nagy általánosságban mondtak el, ő nála a legapróbb részletekig menő, kipróbált gyakorlaton alapuló utasításokat és indokolásokat találunk, úgy, hogy tévedni azok alkalmazásában alig lehet.

A méhészetet megkönnyítő hasznos fogások, igen czélyszerű méhészeti eszközök, újítások, megfigyelések egymást váltják a könyvben. Mindennek okát adja, mindent tényekkel és számokkal bizonyít, mindent jó képekkel illusztrál.

E mű különösen oly méhészeknek lesz vezérkönyve, kiknél nyárutói mézelés nem igen szokott lenni. De nincs senki, ki belőle ne tanulhatna, nincs méhész, ki igaz gyönyörrel ne olvashatná.

Aranyhegyeket nem ígér, de ígér kézzel fogható valóságot. Meg kell az igaz érte dolgozni, de e munkát a siker minden reménye, az igazság biztató vezérfénye megkönnyíti.

Mártonfalvi.

REGÉNY-CSARNOK.

A Polanieczki-család.

Írta: Sienkiewicz Henrik.

25.

Polanieczkinek eszébe jutottak tegnap nyert kellemetlen benyomásai. Maszkó csak logikusan és következetesen ítél s végre is nincs joga ahhoz, hogy utját állja. Nehány percz mulva így felelt tehát:

— Nem, Maszkó nincsenek terveim. Ha el akarja venni Mária kisasszonyt, vegye el. Irassa meg az adás-vételi szerződést, s majd küldje el hozzám.

— Itt van. Irnokommal már elkészítettem. Csak alá kell írni. — S a szerződést egy ültőhelyükben aláírták.

Polanieczki aznap este üzlettársánál ebédelt. Elbeszélte neki az imént kötetett üzletet, de nem tudta eltitkolni bosszus, nyomott kedélyhangulatát. Bigielné, a ki Máriát ismerte és őszintén szerette, sajnálkozott s gondtelten beszélt a viszonyok illetően változásáról. Férje, rendes szokás szerint, sokáig latolgatta a kérdést s nyugodt, egykedvű modorában kijelentette:

— Hogy Maszkó már ma is házassági gondolatokkal foglalkozik, az kétségtelen. Csak az a kérdés, hogy a midőn azt állítja, hogy ma még nem jutott önmagával megállapodásra, csak téged akar-e félrevezetni, vagy önmagát is áltatja-e?

— Isten mentse meg Máriát Maszkótól! — kiáltott föl Bigielné.

— Valószínűnek tartottam volna, — folytatta Bigiel, — hogy a Maszkó-féle emberek elsősorban vagyonszágra tekintenek. De csalódhatom. Az is föltételezhető, hogy összeköttetésbe akar lépni az ország egyik legrégebbi családjával, hogy társadalmi állását ilyen módon megszilárdítsa, hogy ez által maga is a nemességhez sorakozhassék s egy egész osztály érdekeit magáévá tegyen. S ez nem is rossz számítás.

— Igen és a mint néhány szavából sejtem, Mária kisasszony egészen elbájoita. Különbben ezt értésemre adta maga az öreg Plawiczki is.

— S erre nézve mit határozott ön? — kérdezte Bigielné.

— Semmit. Ugy látszik, hogy az egész világ helyeselni fogja, ha Plawiczka kisa-szony nemsokára Maszkóné lesz!

— És ön?

— Én holnap Reichenhallba utazom.

V.

A viszonyok úgy alakultak, hogy Polanieczki-nek még néhány napig Varsóban kellett maradnia. Elutazása reggelén meghallotta, hogy Maszkó meglátogatta Plawiczkiékat. Ez a hír nagyon megzavarta. Hiába biztatgatta önmagát, hogy Reichenhallba érve, többé nem is jut eszébe, ez a gondolat egész utazása alatt üldözte s szabadulni nem tudott tőle. Mi az ördögöt keres az ügyvéd Krzemienben? Plawiczka kisasszony talán csak nem megy hozzá feleségül? Így töprengett, nem is hederítve az öreg tanár politikai és társadalmi dissertációira.

Déli tizenegy óra tájban érkeztek Reichenhallba s a fürdőstánny egyik fasorában hamar reá akadtak Emilie asszonyra s a kis Litkára. A fiatal asszony, a kinek nem adták hírül elutazásukat, csak a jövő hétre várta őket. Annál nagyobb volt tehát meglepetése, a melynek örömet azonban elhomályosította az a körülmény, hogy Litka, a ki gyakori asthmaticus rohamokban szenvedett, Stas barátjának váratlan viszontlátásán olyannyira fölindult, hogy újra erőt vett rajta a gyötrő fuldoklás, a melyhez erős szívdobogás járult.

Sajnos, nagyon is gyakori volt az ilyen eset. Midőn végre a kis leány megnyugodott, ismét földerültek az arcok, s vidáman vették utjokat a villa felé. Litka elsem eresztette barátjának kezét. Néha-néha megszorította azt, mintha arról akart volna meggyőződni, hogy ez nem csalóka álom, s Stas, az ő Stas barátja igazán mellette halad. Mosolygó ajakkal csevegett, boldogan, hogy Reichenhall nevezetességeit maga mutogathatja kegyeltjének.

(Foly. köv.)

TAVIRATOK.

A pestis.

Kairó, november 21. Egyiptom ismét pestismentes. Az utolsó pestises beteget tegnap bocsátották el gyógyultan. A pestis kitörése, vagyis április 7-ike óta 191 pestiseset fordult elő; 94 eset halállal végződött. (M. T. I.)

Kecskeméthy.

Budapest, nov. 21. (Saját tud. táv.) Magándetektívek paktumot kötöttek Kecskeméthy kézrekerítésére és valamennyien Pesten keresik mert erős, a hitük, hogy elrejtözve a székesfővárosban tartózkodik. Ezen gyanu teljesen alaptalan, mivel a rendőrség az összes bérlakosokat a mai nap folyamán végigkutatta, de Kecskeméthyt nem találták sehol.

Eiumében egy fiatal embert letartóztattak s ekkor Kecskeméthy elfogatásáról el is terjedt a hír, de az igazolás alkalmával kitűnt, hogy a fiatalember Mazur bécsi kalapgyáros fia.

Velenczében állítólag fiatal hölgy társaságában látták.

A krétai kérdés.

Konstantinápoly, november 21. A négy krétai szignatárius hatalmasság diplomáciai képviselői tegnapi értekezletükön megvizsgálták György herceg kívánságainak azt a részét, amelyre nézve véleményt kell mondaniok és megállapodásaikat jelentésben foglalták össze, a melyet a négy hatalmasság római képviselőivel fognak közölni.

Ezer hold erdő lángokban.

Kassa, nov. 21. (Saj. tud. távirata.) Kiss-Ladna határában 1000 hold erdő lángokban áll, az oltás lehetetlen.

A francia munkás-sztrájk.

Lens, nov. 21. A pas de calais-megyei bányamunkások szindikátusának tanácsa kiáltványt bocsátott ki a munkásokhoz, a melyben azt mondja, hogy a munka-bizottság szándéka a munkaidő tartamára vonatkozó követelés tekintetében arra indítja, hogy sajnálkozását fejezze ki azon, hogy a részletes sztrájjal megbontották a fegyelmet. A kiáltványban a tanács kéri a munkásokat, hogy folytassák a munkát, utasítsanak vissza minden provokációt és tartsák fenn a rendet. (M. T. I.)

Gyilkos férj.

Budapest, nov. 21. (Saj. tud. táv.) Az esküdtszék, mint büntető bíróság ma ítélkezett Hackspacher János bűnygyében. A vádlott ugyanis f. é. július 15-én lement Schuster Gyula Andrassy-uti fűszerüzletébe s ott hűtelen feleségére Gráf Josefínára, szerelem féltéstől elvakítva, kétszer rálőtt. A lövések halántékon találták Hackspachernét, ki holtan rogyott össze. A gyilkos férj szándékos emberölés büntette miatt lett vád alá helyezve s az esküdtek verdiktje alapján 8 évi fegyházra ítéltetett.

Uj csapatok Colonban.

Washington, nov. 20. A Machias ágyunaszád parancsnokának újabb jelentése szerint Colonban a hatóságok megkeresésére szállítottak partra amerikai csapatokat. (M. T. I.)

Az angol hadsereg szaporítása.

London, november 21. A hadügy-miniszterium állítólag azzal a tervvel foglalkozik, hogy Angliában és Skótsországnban új milícia-zászlóaljok szervezésével szaporítja a territoriális hadsereget. (M. T. I.)

Stech Jenő és Társa
Tőzsde jelentése.

— A Tiszántúli eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, nov. 21.	
Buza októberre	7.84
Buza áprilisra	8.80
Tengeri	5.14
Rozs okt.	6.69
Zab ápr.	6.98
Káposzta, repce, aug.	—

Értéktőzsde.

Budapest, nov. 21.	
Osztrák hitel	625.50
Magyar hitel	629.50
Allamvasut.	624.50
Rimamurányi	416.—
Magyar jelölő	488.—
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Mivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. nov. 21-én.

Magyar aranyárjádék 4%	118.10
Magyar koronárjádék	92.85
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	121.25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	100.25
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	119.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	98.—
Italmérsi jog megváltási kötvény	99.75
Horvath-szlavónföldtehermentesítési kötvény	98.50
Magyar nyerevény-sorsjegy-kölcsön	177.—
Tiszszabályozás s szegedi sorsjegyek kölcsön	145.—
Osztrák járadék papírban	98.30
Osztrák járadék ezüstben	98.15
Osztrák járadék aranyban	118.90
Osztrák korona járadék	95.50
Osztrák államsorsjegyek	139.50
Osztrák magyar bank részvény	16.20
Magyar hitelbank részvény	643.—
Osztrák hitelintézet részvény	631.—
Párisi vista	95.12
20 frankos arany (Napoleonoud'oz)	19.04
Németbirodalmi márka	117.12
London vista	239.40
20 márkás arany	28.44

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Belépési felhívás

a „Polgári takaré- és segély-szövetkezet”

VII-ik évtársulatába.

A «Polgári takaré- és segély-szövetkezet» 1902. január 1-én új évtársulatot nyit, mely 156 héten át, vagyis 1904. év végeig tart. — Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s minden üzletrész után hetenként 20 fillér (10 kr.) fizetendő. A három év eltelté után az évtársulat feloszlik s az összes jövedelem a résztvevők között felosztatik és mindenki megkapja a befizetett tőkét a felmerült haszonnal együtt.

A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani és önségélyt nyújtani, a mennyiben a tag heti betétei által önmagának tőkét gyűjt, mely a heti részletekben való befizetések dacára is a takarékpénztári kamatozásnál magasabb nyeresémet osztalékot hoz és mert minden tag az általa befizetett összeg 4/5 részét 6%-os kamattal mellett minden előleges bejelentés nélkül kölcsönkép felveheti.

Vidéki tagok a heti fizetéseket postai cheque-lapok útján teljesíthetik.

A szövetkezetbe való belépés alkalmával üzletrészenként 10 fillér (5 kr.) beiratási díj fizetendő s egy heti részlet lefizetése után már mindenki megkapja saját nevére írt könyvecskéjét.

Szövetkezetünk jelenlegi tisztelt tagjait, valamint mindazokat, kik az 1902. január 4-től kezdődő 7-ik ciklusnak tagjai óhajtanak lenni, felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti üzlet-helyiségünkben (Kossuth Lajos-utca 4. sz. a.) mielőbb jelentkezni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1901. október hó.

A «Polgári takaré- és segély-szövetkezet»

223-10-3

igazgatósága.

A 7-ik évtársulat befizetési napjai:

Kedd délután . . . 3—5-ig.

Szombat délután 3—5-ig.

A szövetkezetnek ez időszerint 2500 tagja van, több mint 45000 üzletrészszel.

Nagyvárad város jogügyi s gazdasági ügyosztályától.

Árlejtési és árverési hirdetmény.

Nagyvárad város tanácsának 11101., 11414., 11905., 11102., 11104., és 11103 —1901. szám alatt kelet végzése folytán 1901. évi december hó 5-ik napján dél-előtt 10 órakor a következő vállalatokra és bérletekre árlejtést, illetve árverést tartok:

I. Vállalatok.

1. A város részére 1902. január 1-től 1902. december hó 31. napjáig szükséges *petróleum* (kőolaj) szállítása;

2. A város részére 1902. év január 1-től 1902. év december hó 31-ik napjáig szükséges *gyertya* szállítása;

3. A *tolonczok élelmezésének* vállalata; vállalati idő: 1902. január 1-től 1904. december 31-ig terjedő három év.

Mindhárom tétel alatti vállalatnál vállalati feltételekkel a jelenleg érvényben levő szerződések feltételei, kiküldési árakul pedig az ugyanezen szerződésekben foglalt árak szolgálnak. Feltételekül kikötjük, hogy a szállítandó petroleumnak és gyertyának a szerződésben megnevezettel azonosnak, vagy azonos jó minőségűnek kell lenni, mely körülmény elbírálása végett az ajánlatokhoz minták csatolandók; — továbbá a toloncz élelmezési vállalatnál meghatározzatik, hogy a szerződés szerinti husmennység meleg, a főzelékmennység hideg állapotban számíttatik.

4. A város részére 1902. év január 1-től ugyanazon évi december 31-ig terjedő időben körülbelül egyenlő havi részletekben szükséges 80—100 waggon portmentes rostált aknazsén szolgáltatása a nagyvárad-olaszi-i pályaudvarra leendő beszállításával együtt. Szállítási feltételeket ajánlattevő köteles szabatosan körvonalozni.

II. Bérletek.

5. A város tulajdonát képező »*Három-rózsá*«-nak nevezett korcsmahelyiség bérlete az udvar szabad használatával együtt; a Turóczy Gyula által bérelt bolt és lakás kivételével. Bérleti idő: az 1902. év január 1-től 1904. év december hó 31-ik napjáig terjedő három év; kiküldési ár 1600 korona.

6. A ló- és marhavásártéren levő Szeles nevű korcsma bérlete; a bérleti idő: 1902. január 1-től 1904. december hó 31. napjáig terjedő három év; kiküldési ár: 480 korona.

Mindkét bérletre árverési feltételekkel a jelenleg érvényben levő szerződés feltételei szolgálnak; kikötjük, hogy vállalkozó, illetve bérlő a szerződés kötésért szabályrendeletileg megszabott díjat tartozik fizetni.

Árlejtők, illetve árverelők kötelesek az árlejtés, illetve árverés idejéig az 1. tétel alatti vállalatnál 600 koronát, a 2. tétel alattinál 400 koronát, a 3. tétel alattinál 400 koronát, a 4. tétel alatti vállalatnál 1000 koronát, az 5. tétel alatti bérletnél 400 koronát, a 6. tétel alatti bérletnél 120 koronát bánatpénzül az árverelő küldöttség elnökének kezéhez készpénzben, vagy óvadékképes értékpap-

irokban letenni vagy zárt ajánlatukhoz csatolni.

Azon körülmény, hogy ajánlattevő a feltételeket ismeri s elfogadja, a zárt ajánlatokban kifejezendő.

Ugy a vállalatok, mint az 5. és 6. tétel alatti bérlet feltételei, a város jogügyi s gazdasági ügyosztályában a hivatalos órák alatt bárki által megtekintethetők.

Árlejtőt és árverelőt tett ajánlata azonnal, Nagyvárad várost azonban csak a törvényhatósági bizottság jogerős jóváhagyása után kötelezi.

Nagyváradon, 1901. évi november 18-án.

Komlóssy József,

jog- és gazdaságügyi tanácsnok, mint az árverelő küldöttség elnöke.

243.—3—3.

Hirdetés.

A nagy-magyar-utczai 363. számú

Egri-féle házra f. hó 23-án

d. e. 9 órakor fog a kitűzött birói árverés a törvényszéki palotában megtartatni, mire a venni szándékozók figyelmeztetnek. Bánatpénz 2760 korona.

Most lehet legolcsóbban
női és férfi fehérneműt, vásznat és asztalneműt
beszerezni!

Menyasszonyi kelengyék!

Teljes végeladás!

Kunz József és társa cég,

225—0—118

Nagyvárad, Szt. László-tér.

Ő cs. és apost. kir. Felségének legfelső elhatározása folytán.

A polgári jótékony célokra szánt

XXXIV. cs. kir. államsorsjáték.

Ezen az Osztrák birodalomban egyedül törvényesen engedélyezett pénzsorsjáték 16.404 nyereményt tartalmaz készpénzben 442.900 korona összegben.

A főnyeremény 200.000 koronára rug.

A nyeremények kifizetéséért a cs. kir. lottójövedék kezkesedik.

A huzás visszavonhatatlanul 1901. évi december hó 12-én fog megtartatni.

Egy sorsjegynek ára 4 korona.

A sorsjegyek Bécsben a cs. kir. államsorsjátékok osztályánál III. ker. Vordere Zollamts-strasse 7. sz. a., továbbá lottógyűjtőkben, dohánytözsdekben, adó-, posta-, távírda és vasuti hivataloknál, váltóüzletekben stb. kaphatók. Játéktérvek sorsjegyevők részére ingyen adatnak ki.

A sorsjegyek portmentesen küldetnek szét.

221—8—10

A cs. kir. lottójövedéki igazgatóság államsorsjátékok osztálya.

Kitünő borok.

Szőlőmből beköltözvén, *lakásomon* úgy *idei ujbort*, mint *ó kiváló finom palaczkozott boraim* — literes üvegekben — *úgy nagyváradit*, mint *ménesi és gyoroki* szőlőim terméséből eladók **32 krtól 1 f. 20-ig** literenként, üveg nélkül.

Molnár Lajos,

Schlauch-tér, 18.

230.